

Institutionen för samhällsvetenskap
Cerut (Centrum för forskning om regional utveckling)

Camilla Berglund

Mobiliseringsprojektet ”Hela Värmland Växer”

En studie om skillnader i mobiliseringsframgång
i fyra värmländska bygder

Camilla Berglund. *Mobiliseringsprojektet "Hela Värmland Växer"*
– *En studie om skillnader i mobiliseringsframgång i fyra värmländska bygder.*

Arbetsrapport 2005:22

© Författaren

Distribution:
Institutionen för samhällsvetenskap
Cerut, Centrum för forskning om regional utveckling
651 88 KARLSTAD

054-700 10 00
www.kau.se

Tryck: Universitetstryckeriet, Karlstad 2005

Förord

Projektet *Hela Värmland Växer* är ett mobiliseringsprojekt initierat och lett av företrädare för Företagarna, LRF, Hushållningssällskapet, Värmlandskooperativen samt Länsbygderådet, alla i Värmland. Avsikten är att stimulera olika bygder i länet till att få igång egna utvecklingsprojekt.

Tolv värmländska bygder ingår i projektet. Av dessa har fyra valts ut för en utvärderande studie. Två av dessa har valts därför att de bedömts som ”uthålliga” som mobiliseringsprojekt, de andra två därför att de bedömts som ”mindre uthålliga”. Med ett sådant urval möjliggörs nämligen en jämförande undersökning för den här studiens huvudfråga:

Vilken/vilka faktorer kan bidra till förklaring av att vissa mobiliseringsprojekt visat mer uthållighet än andra?

Finns det med andra ord något mönster som hjälper oss att förstå varför en del landsbygdsprojekt visar stor aktivitet och ihärdighet medan andra sakta tystnar? Studien bidrar med förslag till svar på den frågan genom att undersöka tre grupper av möjliga framgångsfaktorer: Personegenskaper hos de inblandade, egenskaper hos projektgruppen, och så kallade kontextuella egenskaper, det vill säga egenskaper hos omgivningen i den bygd där projektet bedrivs. Bland annat visar det sig att andelen nyinflyttade som deltar i ett mobiliseringsprojekt verkar bidra till att öka dess uthållighet.

Camilla Berglund som genomfört undersökningen vill särskilt tacka alla från de olika projekten som ställt upp på intervju.

Den här studien har finansierats av *Hela Värmland Växer*. Cerut vill också tacka projektledaren Börje Larsson för initiativet och basinformation.

Karlstad i december 2005

Curt Räftegård
Docent, t.f. föreståndare för Cerut

Sammanfattning

Mobiliseringsprojektet "Hela Värmland Växer" har syftat till att stimulera bygder till att få igång konkreta utvecklingsmål att arbeta mot. Med bygd avses här ett lokalsamhälle, inom vilket invånare medverkat till att identifiera realistiskt genomförbara framtida satsningar. Dessa förslag har sedan behandlats som olika projekt i olika arbetsgrupper. Genom mobiliseringsprojektet har arbetsgrupperna fått arbetsverktyg i form av kunskap om olika finansieringsformer samt uppgifter om kontaktpersoner.

Tolv bygder har ingått i projektet, och dessa har valts ut i samråd mellan organisationerna och lokala företrädare i respektive värmländsk kommun. Ingående kommuner är: Arvika, Eda, Årjäng, Säffle, Storfors, Filipstad, Sunne och Kristenhamn. Bygderna och deras respektive arbetsgrupper har skapat projekt om och kring bl a bredbandsutbyggnad, mobiltelefonföretäckning, bättre vägar, strandskyddsåtgärder och turismsatsningar.

Vid projekttidens utgång visar det sig att vissa mobiliseringsprojekt varit mer uthålliga än andra, i det att dessa fått fram konkreta handlingsplaner samt hållit liv i arbetsgrupperna och i relationen till projektledaren. Det är den här studiens syfte att söka finna orsaker till olika grad av mobiliseringsresultat i projekten, och som metod har använts den komparativa metoden *The Method of Difference*. Studien har undersökt följande bygder: Häljeboda, Brattfors, Stavnäs och Nykroppa.

Resultaten av studien visar att mobiliseringsutfall i de undersökta arbetsgrupperna tycks bero på två faktorer: att det i arbetsgruppen finns nyinflyttade, samt avsaknad av någon formell organisationsform av arbetsgruppen. Projektet måste också vara engagerande, att bygdens invånare känner att detta är någonting som berör dem. Det måste dessutom finnas en eldsjäl som har ork och tid att fungera som dynamo i denna process. Projektledarens roll och ansvar är också viktig. Denne måste förmedla syftet med projektet, och markera en tydlig gräns för sitt eget ansvars- och uppgiftsområde.

Innehåll

Inledning	9
Bakgrund	9
Syfte och frågeställning	9
Urval av undersökta bygder	9
Metod	10
Komparation	10
Tillvägagångssätt och analysredskap	10
Komparationens problem och svagheter	11
Aktionsgrupper och mobilisering – en teoretisk översikt.....	12
Inledning.....	12
Definitioner	12
Något om mobiliseringens grund	12
<i>Förutsättningarna</i>	13
<i>Utfallen</i>	15
Operationalisering av faktorer	16
Inledning.....	16
Översikt operationalisering av oberoende faktorer	16
<i>Personegenskaper</i>	17
<i>Gruppegenskaper</i>	17
<i>Kontextuella faktorer</i>	17
Resultat.....	18
Inledning.....	18
Beskrivning av arbetsgrupperna och deras projekt	18
<i>Första mötet: prioriterade åtgärder</i>	18
<i>Andra mötet: arbetsgrupper</i>	19
Analys av arbetsgrupper och bygder	19
<i>Individsammansättningar</i>	19
<i>Gruppsammansättningar och gruppdynamik</i>	20
<i>Bygdens sammansättning och dynamik</i>	21
Öppna svar och kommentarer.....	22
<i>Vad krävs i ett första skede för att människor skall mobilisera sig?</i>	22
<i>Hur har mobiliseringsprojektet lyckats, och vad är orsak till resultatet?</i>	22
Slutsatser	23
Litteratur och källor	24
Tryckta.....	24
Internet.....	24
Muntliga	24

Bilagor

Bilaga 1: Frågor till arbetsgrupper inom "Hela Värmland Växer"

Figurer

Figur 1: Handlingsteori	13
Figur 2: Den nödvändiga triangeln.....	14

Tabeller

Tabell 1: Analysmodell	10
Tabell 2: Översikt operationalisering	16
Tabell 3: Resultat personegenskaper	20
Tabell 4: Resultat gruppegenskaper	21
Tabell 5: Resultat kontextuella egenskaper.....	22

Inledning

Bakgrund

Projektet *Hela Värmland Växer* är ett mobiliseringsprojekt initierat och lett av företrädare för Företagarna, LRF, Hushållningssällskapet, Värmlandskooperativen samt Länsbygderådet. Avsikten har varit att stimulera bygder till att få igång konkreta utvecklingsmål att arbeta mot. Med bygd avses här ett lokalsamhälle. Bygdeinvånare har medverkat till att identifiera realistiskt genomförbara framtida satsningar, som sedan behandlats i olika arbetsgrupper. Projektet har tillhandahållit arbetsgrupperna arbetsverktyg i form av kunskap om olika finansieringsformer samt uppgifter om kontaktpersoner. Visionen är att uppföljning säkerställs och att vidareutveckling sker efter projekttidens slut, vilket konkret innebär att framtagna planer skall omsättas i handling.

Tolv bygder har ingått i projektet, och är en vidareutveckling av ett tidigare pilotprojekt i vilket fem bygder ingick. Bygderna valdes ut i samråd mellan organisationerna och lokala företrädare i respektive värmländsk kommun. Enligt bestämda urvalskriterier skulle bygderna ligga i landsbygdsmiljö och inte ha en aktiv verksamhet idag, men däremot en utvecklingspotential. Ingående kommuner är: Arvika, Eda, Årjäng, Säffle, Storfors, Filipstad, Sunne och Kristenhamn. Bygderna och deras arbetsgrupper har skapat projekt om och kring bl a bredbandsutbyggnad, mobiltelefonförsörjning, bättre vägar, strandskyddsåtgärder och turismsatsningar.

Så här vid projekttidens utgång visar det sig att vissa mobiliseringsprojekt varit mer uthålliga än andra. Dessa har varit uthålliga i den bemärkelsen att konkreta handlingsplaner gjorts, och att arbetsgrupper samt relation till projektledaren hållits vid liv. Det finns tidigare studier och forskning som belyser just skillnader i lokal utveckling och lokal mobilisering, och som visar hur olika faktorer påverkar eller påverkas av skeenden och hur faktorer beror av varandra.

Syfte och frågeställning

Studiens syfte är att pröva om någon eller några särskilt utpekade faktorer kan bidra till att förklara skillnaden i framgång i de olika studerade mobiliseringsprojekten, ingående i *Hela Värmland Växer*. Följande grupper av faktorer prövas: 1) personegenskaper; 2) (arbets-) gruppegenskaper; 3) kontextuella egenskaper.

Studiens huvudfråga är denna:

- Vilken/vilka faktorer kan bidra till förklaring av att vissa mobiliseringsprojekt visat mer uthållighet än andra?

Urval av undersökta bygder

Urvalet av bygder står uppdragsgivare och tillika projektledaren för, och följande bygder är aktuella för studien: Häljeboda, Brattfors, Storfors och Nykroppa. Motivet för detta urval är i allt väsentligt grundat i den komparativa metodens krav (se vidare nästa avsnitt). De två första bygdernas mobiliseringsprojekt har av uppdragsgivaren bedömts som ”uthålliga” i betydelsen att projektens verksamhet visade på långsiktigt återkommande aktivitet. De två sistnämnda har inte bedömts så. Det är den skillnaden som utgör grund för den kommande analysen.

Metod

Komparation

Den här studien vill ha svar på frågan varför vissa mobiliseringsprojekt visat uthållighet, och andra inte, i det övergripande projektet *Hela Värmland Växer*. Studien är därför av jämförande art och utförs bäst med hjälp av komparativ metod. Den komparativa metod som används här syftar dels till att beskriva skillnader, dels att förklara dem. Förklarande studier förutsätter någon form av teori, som i denna studie fokuseras på utfallsförklaringar av mobiliseringsansträngningar (se separat kapitel).

The Method of Difference är en komparativ logik som är användbar när det råder skillnad mellan olika enheter i en beroende faktor (här de faktiska utfallen ”uthålliga”, ”mindre uthålliga”, av beroendevariabeln ”mobiliseringsresultat”)¹.

Tillvägagångssätt och analysredskap

Telefonintervjuer genomförs med 8 informanter för 4 arbetsgrupper och det ställs både slutna och halvöppna frågor. Frågorna är så konstruerade att de skall kunna utgöra operationaliseringar av ett visst antal faktorer/egenskaper, vilka anses relevanta för att förklara skillnader i mobiliseringsframgång. Följande grupper av faktorer prövas: 1) personegenskaper; 2) (arbets-) gruppegenskaper; 3) kontextuella egenskaper.

Andra datakällor som kommer att användas är befintliga dokument från projektledare. Dessa innehåller information om bl a vilka prioriteringar av arbetsgruppfrågor som gjorts, liksom antal deltagare vid de första möten när dessa prioriteringar gjordes.

Som analysmodell används Most Similar Systems Design (MSSD), med vilken skillnaden i mobiliseringsutfall skall försöka förklaras utifrån identifierade skillnader i oberoende faktorer². Sålunda undersöks skillnader i de ovan angivna grupperna av faktorer. Grundmodell framgår av figur nedan. I modellen har infogats denna studies konkreta oberoende faktorer samt beroende faktor. (Se tabell 1).

Faktorer	Bygd 1	Bygd 2	Bygd 3	Bygd 4	Jämf.
<i>Oberoende faktorer:</i>					
Personegenskaper					
Gruppegenskaper					
Kontextuella faktorer					
<i>Beroende faktor:</i>					
Mobiliseringsutfall	Uthålliga	Uthålliga	Ej uthålliga	Ej uthålliga	
<i>Slutsats:</i>					

Tabell 1: Analysmodell, Most Similar Systems Design (MSSD), efter modell enligt Thomas Denk (2002).

¹ Se mer i Thomas Denk (2002), *Komparativ metod – förståelse genom jämförelse*, Lund: Studentlitteratur

² Ibid.

Komparationens problem och svagheter

Thomas Denk anger ett antal problem och begränsningar som den komparativa metoden är behäftad med. Två som jag anser viktiga att lyfta fram i just den här studien är dels det s.k. Galtons problem, dels exogena faktorer.

Galtons problem belyser svårigheten att avgöra huruvida de undersökta enheterna är oberoende av varandra, det vill säga om det är möjligt att utesluta att det inte råder en interdependens mellan dem. Kan svenska bygder beskrivas utifrån respektive egna verkligheter? Ingår de inte i ett och samma politiska och ekonomiska system? Och vilka näringslivs- och befolkningsmässiga flöden existerar mellan bygder i en region? I den här studien har, av tidsmässiga skäl, inte faktorer som återger relationer mellan bygder beaktats.

Exogena faktorer är sådana faktorer, som medvetet eller omedvetet, inte prövats i studien, trots att de kan ha direkt eller indirekt påverkan på beroende variabeln.³ I den här studien finns exempelvis inga frågor med om projektledarens roll och påverkan.

³ Denk , Thomas (2002)

Aktionsgrupper och mobilisering – en teoretisk översikt

Inledning

Björn Rylenius, forskare på statsvetenskapliga avdelningen på Karlstad universitet, frågar sig:

Ligger det i aktionsgruppens makt att ensam påverka utfallet i en process? Är man beroende av en gynnsam politisk situation, eller kanske en vänligt inställd lokaltidning?⁴

Frågan är central och sammanfattande även för denna studie. Den försöker fånga faktiska och teoretiska orsaker till varför vissa aktionsgrupper lyckas bättre än andra med att driva igenom sina sakfrågor och krav. Vad krävs egentligen för att människor skall mobilisera sig, och vad beror avsaknad av mobiliseringsvilja på? Mobilisering är en process, en rörelse, men också ett mått på uppslutning kring en fråga. Det här avsnittet avser att översiktligt redogöra för några teoretiska diskussioner på området. Dessa diskussioner kommer att användas som en mall och som ett bollplank till den här studiens resultat.

Definitioner

Som i de flesta teoretiska sammanhang behövs det här definitioner på ett par centrala begrepp: *aktionsgrupp* (i studien synonymt med arbetsgrupp) och *mobilisering*. Bägge begreppen avser någonting rörligt och föränderligt, där mobilisering står för startskedet och aktionen för själva utförandet av det som avses att förändras.

Jag använder mig av Björn Rylenius citering av Niklas Theodorsson, när det gäller definition av aktionsgrupp: ”en grupp som bildas för att rikta politiska krav mot en kommun, och som riktar dessa krav genom att använda någon form av aktioner som går utanför den formella politiska processen.”⁵ Definitionen anger att det handlar om någonting tillfälligt och någonting specifikt, menar Björn Rylenius. Den kan alltså sägas vara begränsad i tid och rum. En annan viktig begränsning är av institutionell art: aktionsgruppen handlar ofta utifrån egna former av beslutsprocesser och arbetsfördelning. Det kan indikera ett avståndstagande från en politisk ordning som upplevs svårtillgänglig och/eller verkninglös, men kan också tyda på okunskap om den samma. Arbetsgrupperna i bygderna i den här studien agerar visserligen inte direkt gentemot någon politisk institution, som exempelvis den egna kommunen, men det som de avser att förändra har likväl en politisk dimension.

Mobilisering innebär att samla en resurs för att använda i en konfrontering eller en aktion. Utfallet av aktionen har större chans att bli lyckat om färre resurser används vid själva mobiliseringen än under aktionen.⁶ ”Mobilisering betyder att uppåda mänsklig kraft och materiella resurser”, förtydligar Alf Ronnby; ”Vi kan säga att det är den kraft som länkar drömmar, önskningar, ideal och intentioner till mål och måluppfyllelse.”⁷

Något om mobiliseringens grund

Det lokala mobiliseringsarbetet syftar i princip alltid till att nå utvecklingsmässiga framgångar, vilket då är målet. Framgång och utveckling är dock inte helt oproblematiska

⁴ Rylenius, Björn (u.å.), *You Gotta Fight For Your Right...*, Seminarie-PM, Karlstad universitet, s. 4

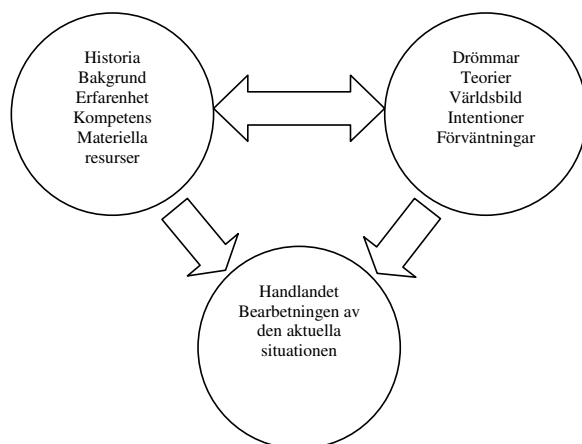
⁵ Theodorsson, Niklas (2001), i Björn Rylenius (u.å.), s. 4

⁶ Tilly, Charles (1978) och Hanspeter Kriesi *et al* (1995), på: www.folkrorelser.nu/lexikon/m.html, 2005-10-25

⁷ Ronnby, Alf (1995), *Den lokala kraften – Människor i utvecklingsarbete*, Stockholm: Liber utbildning, s. 230

begrepp att mäta och definiera. Utfallet – måluppfyllelsen – är helt beroende av hur framgång och utveckling preciseras, och bör kanske mer ses som en (subjektiv) värderingsfråga. Metoder och sociala tillgångar är andra viktiga komponenter i mobiliseringsarbetet.

Människan får kunskap om världen genom ett aktivt förhållningssätt till denna, skriver Alf Ronnby. Ett aktivt förhållningssätt är synonymt med ett kritiskt ifrågasättande av ett visst givet tillstånd och en strävan efter att finna svar på vad som orsakar detta – samt att finna lösningar till förändringar. Det förutsätter insikt om det som är och att detta *är* kan förändras. Saker och tillstånd får mening när de har ett syfte för människan, och allt eftersom vidareutvecklas syftena till att ge nya områden och verksamheter mening. (Se figur 1).⁸

Figur 1: Handlings-teori, modell ur Alf Ronnby (1995), s. 218

Människors handlande visar sig bero av ett antal kulturella och strukturella faktorer. Björn Rylén och Alf Ronnby vill bägge förstå vad som främjar mobilisering och positiva/negativa utfall av denna. En enkel syntes av deras resonemang visar att vissa miljöer ger upphov till vissa samtalsordningar, vilket påverkar skeenden i dessa. Miljöerna i sin tur står under direkt påverkan från sin plats och funktion i den politiska ekonomiska världsordningen, och som gett miljön mycket av dess sociala karaktäristik. Jag finner det rimligt är att anta att ju längre bort från politiska och ekonomiska kontroll- och maktcentra desto högre grad av självständigt agerande. En form av sådant avstånd är den, enligt Alf Ronnby, eftersatthet och diskriminering som präglar vissa lokalsamhällen⁹. Detta avstånd fungerar ofta som en drivkraft för lokala utvecklingsgrupper, att göra någonting åt en viss given situation.

Förutsättningarna

Alf Ronnby anger flera konkreta faktorer som direkt eller indirekt påverkar graden av mobilisering och aktion. Dessa summerar han i den s.k. ”nödvändiga triangeln” (se figur 2). I toppen av pyramiden återfinns *det lokala initiativet och förankringen, och mobiliseringen av*

⁸ Ronnby, Alf (1995), s. 215-218

⁹ Ibid., s. 228

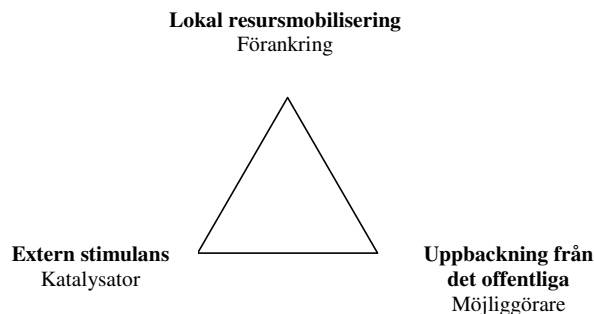
lokala mänskliga och materiella resurser. För detta behöver lokalsamhället främjande horisontella strukturer i form av jämlikhet och samarbete, som i sin tur bygger på rådande normer och traditioner. Alf Ronnby återger Robert Putnams teorier om det goda medborgarskapet¹⁰:

Ju mer politiken närmar sig idealet av politisk jämlikhet – jämlik maktfördelning – och ömsesidighet i ansvarstagande och rättigheter, och ju mera medborgarna engagerar sig och deltar i styrandet i samhället, desto bättre är civiliteten och samhällsandan.

Föreningsliv är en måttstock på det s.k. sociala kapitalet, och enligt Robert Putnam främjar täta sociala nätverk av lokala föreningar och organisationer socialt samspel och samarbete mellan medborgarna¹¹. Det ömsesidiga beroendet och utbytet av varandra i den informella ekonomin – i vilken egenföretagandet är en del - är en annan faktor inom samma område. Initiativen skall helst komma inifrån bygden och inte utifrån. Processen drivs oftast av eldsjälar, som inte helt ovanligt är in- eller återflyttare i bygden. Dessa är även i övrigt överrepresenterade i lokala utvecklingsgrupper.¹² Alf Ronnby beskriver den aktive i bygdens utveckling utifrån Lars Carlsson¹³:

Profilen för en aktiv person i byutveckling är: man, 26-64 år, högskoleutbildad, med hemmavarande barn under 18 år och återvändare, återflyttare.

I pyramidens bas finns *extern stimulans*, och som kortfattat innebär att den lokala bygden/gruppen fått inspiration till förändringar utifrån. Det kan handla om resurspersoner i form av landsbygdsrådgivare, eller om kampanjer och projekt, vilka alla fungerar som pådrivare för lokal utveckling. Positiv uppmärksamhet i massmedia kan också verka stimulerande. I pyramidens bas finns också *uppbackning från det offentliga*, vilket betecknar att kommuner har ett stort ansvar för projektens överlevnad. Kommunerna skall stödja lokala initiativ bland annat genom tillmötesgående och uppmuntran, samt genom att medverka till underlättnader i byråkratin. ”*Man bör ha en välvillig och tillåtande inställning när man skall tolka regler och tillämpa rutinerna i förvaltningen*”, skriver Alf Ronnby.¹⁴

Figur 2: Den nödvändiga triangeln, modell ur Alf Ronnby (1995), s. 237

¹⁰ Putnam, Robert (1993) i Alf Ronnby (1995), s. 210

¹¹ Putnam, Robert (1993) i Alf Ronnby (1995), 210-211

¹² Ronnby, Alf (1995), s. 224-226, 232-234

¹³ Carlsson Lars (1993) i Alf Ronnby (1995), s. 226

¹⁴ Ronnby, Alf (1995), s. 238-241

Utfallen

Hur går det då att förklara utfallen av lokala mobiliserings- och utvecklingsprojekt utifrån ovan givna förutsättningar? Björn Rylenius uppger att han identifierat fyra olika perspektiv: *interna faktorer*, *tredje part*, *politiska möjlighetsstrukturer*, samt *komplex process*. De tre första perspektiven tenderar allt för mycket att ensidigt fokusera antingen på den specifika aktionsgruppens förmåga eller på det politiska sammanhanget. Endera exkluderas på så vis andra centrala aktörer och förhållanden som rör målet för aktionen, eller politiska strukturer som möjliggör för uppkomst- och utfall av den samma. Därför använder Björn Rylenius själv sig av ett flertal valda oberoende faktorer i sin pågående forskning. En av dessa är just mobilisering. Mobilisering är beroende av storlek och styrka hos aktionsgruppen, men det är inte helt oproblematiskt att redogöra för hur den förhåller sig till andra faktorer.¹⁵

¹⁵ Rylenius, Björn (u.å), s. 9-13

Operationalisering av faktorer

Inledning

Faktorerna personegenskaper, gruppegenskaper och kontextuella egenskaper är övergripande enheter och måste mätas på något vis. Det görs genom att mätbara variabler identifieras för respektive faktor. Utifrån dessa ställs sedan frågor som ger mätbara svar, som exempelvis "Ja"/"Nej" eller "Hög"/"Låg". Frågorna är med andra ord av slutna karaktär, och ger respektive variabel ett svar med ett visst värde.

Översikt operationalisering av oberoende faktorer

De variabler som valts för att undersöka de övergripande oberoende faktorerna, är främst sådana som i tidigare studier visat sig betydelsefulla som förklaringsvärde för utfall av lokalt mobiliserings- och utvecklingsarbete. Se kapitel med teoretisk översikt.

Faktorerna har operationaliserats enligt tabell nedan (se tabell 2):

Faktorer	Häljeboda	Brattfors	Stavnäs	Nykroppa
<i>Oberoende faktorer:</i>				
Personegenskaper				
- Ålder				
- Kön				
- Nyinflyttade				
- Civilstånd				
- Dagssituation				
Gruppegenskaper				
- Projekterfarenhet				
- Självklar ledare				
- Tydlig fördelning av uppgifter				
- Kontakt/förmedling				
- Verks. i andra grupper				
- Typer av projekt				
- Orsaker proj. framgång				
Kontextuella faktorer				
- Föreningsliv				
- Umgängeskultur				
- Diskussionsforum				
- Ansvar bygdens utv.				
- Upplevd utv.				
<i>Beroende faktor:</i>				
Mobiliseringsutfall	Uthålliga	Uthålliga	Ej uthålliga	Ej uthålliga
<i>Slutsats:</i>				

Tabell 2: Översikt operationalisering av oberoende faktorer.

Personegenskaper

Variablerna ålder och kön till behöver inte presenteras närmare. Dessa mäts utifrån en ordinalskala efter att frekvenser räknats. Sålunda uppskattas både ålder och kön utifrån värdeskalen "hög" – "jämn" – "låg" medelålder respektive könsfördelning. Variablerna civilstånd och dagssituation behandlas på liknande sätt, medan variabeln nyinflyttade endast kan anta värdena "ja" – "nej". Med civilstånd avses här andel av arbetsgruppen som har familj med småbarn, och med dagssituation avses andel förvärsarbetande respektive egenföretagare. Som nyinflyttad räknas den som flyttat in i bygden de senaste tio åren.

Gruppegenskaper

Variablerna självklar ledare, tydlig fördelning av uppgifter, och kontakt/förmedling syftar till att undersöka om samarbetet i arbetsgrupperna är av horisontell eller vertikal karaktär, och om detta har någon betydelse för det studerade utfallet. Dessa variabler kan endast anta värdena "ja" – "nej"; i de fall de antar värdet "tveksamt" beror det på att olika arbetsgrupper inom samma bygd gett olika svar. Variabeln kontakt/förmedling - och då särskilt Internet - är intressant också att ställa i jämförelse med variabeln ålder. Här efterfrågas alltså hur arbetsgruppen håller kontakt och förmedlar information mellan mötena. Även projekterfarenhet kan anta värdena "ja" – "nej", och möjligtvis "tveksamt", liksom variabeln verksamma i flera arbetsgrupper. Variablerna typer av projekt och orsaker till projektets framgång kan anta mätvärdena "koncentrerade" – "diversifierade" respektive "externt" – "internt"; i de fall den senare antar värdet "tveksamt" beror det på att informanten ser bägge alternativen som orsak till projektets grad av framgång.

Kontextuella faktorer

Variablerna föreningsliv, diskussionsforum, ansvar för bygdens utveckling samt upplevd utveckling, kan endast anta två mätvärden respektive. För föreningsliv gäller om bygden anses ha ett "diversifierat" eller "ensidigt" utbud, vilket uppskattas utifrån hur många olika sorters föreningar som informanten uppger under intervjun. Med diskussionsforum avses hur man i bygden vanligtvis samhällsdebatterar, och sättet att göra detta antar i denna studie värdena "kollektivt" (exempelvis inom bygdegårdsföreningar) eller "enskilt" (exempelvis insändare i lokalpress). Frågan om vem som har ansvar för bygdens utveckling kan anta värdena "externa" eller "interna" aktörer. Variabeln umgängeskultur kan anta värdena: "åldersöverskridande", "könsöverskridande", "storfamiljen/släktsammanhållningar", "intressegrupperingar", "stark bygemenskap (ofta återkommande offentliga sammankomster)".

Resultat

Inledning

Under den här kapitelrubriken avser jag att sammanställa och analysera studiens empiriska material. Jag avser i stort sett att redogöra endast för de undersökta faktorer som förefaller ha någon form av påverkan på den beroende variabeln *mobiliseringsutfall*.

Beskrivning av arbetsgrupperna och deras projekt

Första mötet: prioriterade åtgärder

I varje bygd har ett initialt möte hållits, dit alla i respektive bygd inbjudits. Under detta möte har man tillsammans försökt att identifiera framtida satsningar.

I *Nykroppa* (Filipstads kommun/Bergslagskanalen) hölls detta första möte 8 februari 2005, och totalt deltog 32 personer (8 kvinnor och 24 män). Här presenterades 20 förslag, och högsta prioritet gavs en ökning av bygdens attraktivitet för boende och turister. Åtgärder som röjning av sly och vass, reparation av kanalbron, skyltning och badplatser bedömdes som viktiga. Överlag handlar de flesta av förslagen om sådant som har med sjö och vattenled att göra, och turismen är en viktig aspekt av detta. Relativt låg prioritering har getts stimulering av (turism-) företagande. Det är med andra ord en tematiskt samlad projektidé, vilket kan indikera att det funnits en överrepresentation av en viss intressegrupp under prioriteringarna. Det kan också visa på en homogen befolkningssammansättning och samhällsstruktur, där bygden vuxit fram just kring dessa objekt och en speciell näringssektor.

I *Brattfors* (Filipstads kommun) hölls detta första möte 3 mars 2005, och totalt deltog 23 personer (6 kvinnor och 17 män). Här presenterades 22 förslag, och högsta prioritet gavs sådant som räddning av skolan, bra vägar, gott samarbete och kommunikation mellan invånarna, samt mobiltelefonäckning och bredband. Här står också åtgärder för kultur och bygdegård och natur i centrum för prioriteringarna. Turismen upplevs i sammanhanget uppenbarligen som en stor potential. Det är relativt spridda prioriteringar som präglas av de typiska infrastrukturella problem som landsbygden/glesbygden ofta brottas med. Spridningen visar också på en för landsbygden/glesbygden lika typisk bredd av överlevnadsstrategier och näringsliv.

I *Stavnäs* (Arvika kommun) hölls detta första möte 1 mars 2005, och totalt deltog 20 personer (10 kvinnor och 10 män). Här presenterades 24 förslag, och högsta prioritet gavs informationstavla, elsäkerhet, samt upprustning av farleden inklusive gästhamn. Infrastrukturella insatser har relativt låg prioritet, så som mobiltelefonäckning och (särskilt) bredband. Presenterade prioriteringar ger dock ett mycket splittrat intryck, och får mig att fundera över om flera av dem uttrycker mer individuella än kollektiva önsningar? Kanske indikerar de en näringslivsmässigt och/eller socialt delad bygd? En annan intressant aspekt är vilken betydelse den könsrädda fördelningen har för de spridda prioriteringarna.

I *Häljeboda* (Eda kommun) hölls detta första möte 31 mars 2005, och totalt deltog 10 personer (6 kvinnor och 4 män). Här presenterades 16 förslag, och högsta prioritet gavs renovering av Folkets hus, bättre väg, samt mobiltelefonäckning. Även hyreslägenheter och bredband hamnar bland de främsta prioriteringarna. Prioriteringarna ger ett samlat och målmedvetet intryck och belyser flera problem som ofta kännetecknar

landsbygden/glesbygden. Turismen ges här ingen uttalad prioritet, utan här handlar det i första hand om att göra det möjligt för lokalinvånarna att praktiskt leva och verka i bygden.

Andra mötet: arbetsgrupper

Under ett uppföljningsmöte i respektive bygd bildades specifika arbetsgrupper för att samla och arbeta med gjorda prioriteringar.

I *Nykroppa* hölls detta andra möte 15 februari 2005, och totalt kom 23 personer (15 kvinnor och 8 män). Två arbetsgrupper bildades: 1) Attraktiv bygd; 2) Samarbete och samverkan. Enligt intervjuer med två informanter, en för respektive arbetsgrupp,

I *Brattfors* hölls detta andra möte 10 mars 2005, och totalt kom 13 personer (5 kvinnor och 8 män). Två arbetsgrupper bildades: 1) Bygdegårdsförening och byalag – Forshyttan/Paradis; 2) Lokal service.

I *Stavnäs* hölls detta andra möte 9 mars 2005, och totalt kom 15 personer (6 kvinnor och 9 män). Två arbetsgrupper bildades: 1) Myrstackar (turism m m); 2) Farled och bro.

I *Häljeboda* hölls detta andra möte 6 april 2005, och totalt kom 14 personer (7 kvinnor och 7 män). Två arbetsgrupper bildades: 1) Folkets hus; 2) Turism i Häljeboda. I projektets slutskede bildades en tredje arbetsgrupp, Bredband.

Analys av arbetsgrupper och bygder¹⁶

Individsammansättningar

Bland de faktorer som beskriver personens egenskaper inom arbetsgrupperna, visar sig faktorn *nyinflyttade* ha den säkraste positiva effekten på den beroende variabeln mobiliseringsutfall. I arbetsgrupperna i de två bygderna Brattfors och Häljeboda, vilka anses uthålliga i sina mobiliseringsutfall, finns en hög andel nyinflyttade: 4 av 8 i Brattfors (från andra delar av Sverige, dock inte från någon storstad), och 4 av 15 i Häljeboda (samtliga från Holland). Det här förhållandet har uppmärksammats också i tidigare studier, vilket framgår av Alf Ronnby. Nyinflyttade har i regel andra och nya idéer med sig och ser med lite andra ögon på bygdens situation och möjligheter. Det kan i sin tur också bero på att dessa har bättre självförtroende och inte så lätt låter sig hämmas av jantelagar och andra oskrivna sociala spelregler. Och som följaktligen beror på att dessa socialiserats inom en annan social och kulturell kontext med andra spelregler.

Faktorn nyinflyttade är också den enda riktigt tydligt särskiljande där de uthålliga mobiliseringsprojekten i bygderna Brattfors och Häljeboda avviker tillsammans från de icke uthålliga i Stavnäs och Nykroppa. Brattfors har i övrigt bland efterfrågade personens egenskaper motsvarande sammansättning som bygderna med de icke uthålliga mobiliseringsprojekten: hög medelålder, jämn könsfördelning, låg andel med småbarn, låg andel i förvärsarbete och låg andel egenföretagare. Häljebodas arbetsgrupper å andra sidan avviker på samtliga punkter från de övriga tre bygdernas. För att återigen återkoppla till Alf Ronnby, framträder här Lars Carlssons urskilda profil på den aktive i bygdens utveckling: man, i åldersgruppen 26-64 år, med hemmavarande barn under 18 år och återflyttare [här dock *inflyttare*]. Särskilt

¹⁶ Frågor framgår av bilaga 1.

intressant att notera är att kvinnor är starkt underrepresenterade i samtliga arbetsgrupper i Häljeboda, trots att de initiala stormötena karaktäriserades av en relativt jämn könsrepresentation. Det här förhållandet uppträder också i ena arbetsgruppen i Nykroppa, där för övrigt ingen kvinna finns med bland 9 deltagare trots att de var i klar majoritet under andra mötet då arbetsgrupperna bildades. Det här förhållandet upplever jag svårt att spekulera i vad det beror på. Har det att göra med dåligt självförtroende hos kvinnorna, eller att kvinnorna anser sig ha för mycket annat att göra i alla de roller landsbygdskvinnan ofta har? Eller på någonting annat? Könsfaktorn förefaller hur som helst inte ha någon betydelse för mobiliseringsutfallet enligt denna studies definition av begreppet.

Resultat personegenskaper summeras i tabell enligt nedan (se tabell 3):

Faktorer	Häljeboda	Brattfors	Stavnäs	Nykroppa
<i>Oberoende faktorer:</i>				
Personegenskaper				
- Ålder	Jämn	Hög	Hög	Hög
- Kön	Ojämn	Jämn	Jämn	Jämn
- Nyinflyttade	Ja (utl)	Ja (sv)	Nej	Nej
- Civilstånd	Hög	Låg	Låg	Låg
- Dagssituation	Hög	Låg	Hög/Låg	Låg/Jämn
... varav egenföretagare	Hög	Låg	Låg	Låg
<i>Beroende faktor:</i>				
Mobiliseringsutfall	Uthålliga	Uthålliga	Ej uthålliga	Ej uthålliga
<i>Slutsats: Nyinflyttade påverkar mob. utfallet.</i>				

Tabell 3: Resultatredovisning av gruppen frågor för personegenskaper.

Gruppsammansättningar och gruppdynamik

Bland de faktorer som beskriver arbetsgruppernas egenskaper, finns ingen med lika tydlig skillnad som bland personegenskaper. De två faktorer som ändå förefaller ha någon större betydelse för utfallet mobiliseringsutfallet är *självklar ledare* och *tydlig fördelning av uppgifter*. I arbetsgrupper i Brattfors och Häljeboda finns ingen direkt uppdelning av ansvarsuppgifter, medan man i arbetsgrupper i både Stavnäs och Nykroppa direkt eller indirekt har utsett olika personer till olika ansvarsposter. Det finns även i ett par arbetsgrupper i de två senare en uppenbar tilltro till en speciell ledargestalt, vilket jag gärna vill göra en åtskillnad på från "eldsjäl". Ledargestalten behöver inte "brinna" för en uppgift, men har ändå fått denna på grund av pondus och anseende; kanske finns det en engagerad omgivning som inte tror sig om att klara av uppgiften utan denna person. "Eldsjälen" både initierar och driver sina frågor och lyckas ofta få med sig andra. Bilden av en sådan åtskillnad har blivit tydligare för mig under denna studie.

Enligt Alf Ronnby är det samhällen med jämlik makt- och uppgiftsfördelning som bäst klarar av att vända negativa trender. I sådana samhällen känner medborgaren sig både ansvarig för och delaktig i utvecklingen, vilket ökar motivationen att göra någonting åt en viss given situation. "Vi-känslan" är stark och respekten för överhögheter svag.

I huvudsak sker den mesta kontakten inom och mellan arbetsgrupperna via andra kanaler än Internet och telefon. Främst bestäms kommanden möten under rådande möten, medan annat av värde diskuteras under möten på byn eller, som i Brattfors, i lanthandeln. Det är endast i Häljeboda som i stort sett alla deltagare i arbetsgrupperna håller kontakt via Internet (e-post och hemsida). Två informanter för respektive Stavnäs och Brattfors är ensamma i sina arbetsgrupper om att kunna ta emot e-post från exempelvis projektledaren, och har därför ett speciellt uppdrag att förmedla information från denne. Hög andel äldre i bygdernas arbetsgrupper är trolig orsak till att Internet inte används i någon större utsträckning.

Häljeboda är den enda bygden som beskriver sina arbetsgrupper som arbetandes med diversifierade projektteman. Och rent tematiskt stämmer nog detta, även om jag för egen del ser att det är samlade och målmedvetna prioriteringar som gjordes under det första stormötet. Arbetsgrupperna angriper dock de praktiska problemen på landsbygden från olika håll.

Resultat gruppegenskaper summeras i tabell enligt nedan (se tabell 4):

Faktorer	Häljeboda	Brattfors	Stavnäs	Nykroppa
<i>Oberoende faktorer:</i>				
Gruppegenskaper				
- Projekterfarenhet	Ja	Ja	Ja	Ja
- Självklar ledare	Nej	Nej	Ja/Nej	Ja/Nej
- Tydlig fördelning av uppgifter	Nej	Nej	Ja	Ja/Nej
- Kontakt/förmedling				
... via Internet	Ja	Nej	Nej	Nej
... via telefon	Nej	Ja	Ja	Ja
... via andra kanaler	Ja	Ja	Ja	Ja
- Verks. i andra grupper	Ja	Nej	Nej	Nej
- Typer av projekt	Div.	Konc.	Konc.	Konc.
- Orsaker proj. framgång	Ext./Int.	Ext.	Ext./Int.	Int.
<i>Beroende faktor:</i>				
Mobiliseringsutfall	Uthålliga	Uthålliga	Ej uthålliga	Ej uthålliga
<i>Slutsats:</i> Org. av arbetsgruppen påverkar mob. utfallet.				

Tabell 4: Resultatredovisning av gruppen frågor för gruppegenskaper.

Bygdens sammansättning och dynamik

Det har varit svårt att påvisa några kontextuella faktorer bakom mobiliseringsframgång, vilket jag tror beror på dels frågornas art och utformning, dels på avsaknad av från mig egen inhämtad fakta om bygderna inom vilka arbetsgrupperna verkar. Informanterna hade överlag uppenbara svårigheter att ge säkra svar på frågorna och jag upplevde dem därför tyvärr som mer eller mindre godtyckliga i flera fall. Personligen tror jag att just den här gruppen av frågor är särskilt viktiga, eftersom de syftar till att visa på rambetingelser relevanta för att förstå människors sätt att tänka, tycka och agera. Det är också någonting som Alf Ronnby lyfter fram när han beskriver föreningslivet som en måttstock på det s.k. sociala kapitalet, vilket kan skilja sig åt i olika samhällen. Varje samhälle präglas av sin respektive bakgrund/historia och

livsformssammanhang och som ger upphov till – eller tvärtom är uppkomna ur - bl a drömmar och teorier om varat.

Resultat kontextuella faktorer summeras i tabell enligt nedan (se tabell 5):

Faktorer	Häljeboda	Brattfors	Stavnäs	Nykroppa
<i>Oberoende faktorer:</i>				
Kontextuella faktorer				
- Föreningsliv	Div.	Div.	Div./Ens.	Div.
- Umgängeskultur	By.	Åld.	Åld./By.	Åld.
- Diskussionsforum	Ensk.	Koll.	Koll.	Koll.
- Ansvar bygdens utv.	Ext.	Ext./Int.	Int.	Ext.
- Upplevd utv.	Neg.	Pos.	Neg./Stat.	Neg./Pos.
<i>Beroende faktor:</i>				
Mobiliseringsutfall	Uthålliga	Uthålliga	Ej uthålliga	Ej uthålliga
<i>Slutsats:</i> Det kontextuella påverkar inte mob. utfallet.				

Tabell 5: Resultatredovisning av gruppen frågor för kontextuella faktorer.

Öppna svar och kommentarer¹⁷

Vad krävs i ett första skede för att människor skall mobilisera sig?

Den samlade bilden av informanternas svar på och kommentarer till frågan om vad som krävs i ett första skede för att människor skall mobilisera sig för sin bygd, är att det krävs en *medvetenhet* om att någonting måste förändras. Denna medvetenhet kommer sig av att det finns en (vi-) känsla för den egna bygden. Dessutom behövs en *eldsjäl/drivande person* som startar upp folk och får dem engagerade, och som i sin tur har *tid* till detta.

Hur har mobiliseringsprojektet lyckats, och vad är orsak till resultatet?

Informanterna lyfter i huvudsak fram följande två orsaker till mobiliseringsprojektets utfall:

1) *kunskaper* om kontakter med myndigheter, och där flera saknat bättre information från projektledare eller (kommunala) myndigheter; man har också saknat att myndigheter närvarat på i alla fall något möte; 2) att det lokalt finns *engagemang* i frågorna och att dessa inte kolliderar med andra projekt och intressen.

En intressant reflektion är att endast en arbetsgrupp anser att mobiliseringsprojektet varit framgångsrikt, och det är en som i studien anses "ej uthållig". Särskilt missnöjda med resultaten är arbetsgrupper i de två bygder som bägge anses "uthålliga".

¹⁷ Frågor framgår av bilaga 1 och sammanställning av svar av bilaga 2

Slutsatser

Utifrån resultat och analys enligt ovan drar jag följande slutsatser:

Denna studie visar att mobiliseringsutfallen i de undersökta bygdernas arbetsgrupper tycks bero på två faktorer: att det i arbetsgruppen finns nyinflyttade, samt avsaknad av någon formell organisationsform av arbetsgruppen. Dessutom är det av stor betydelse att projektet väcker engagemang för bygden, att där finns en medvetenhet om vad som måste göras, och att det finns en eldsjäl som har ork och tid att fungera som dynamo i denna process. Kommunerna har ett stort ansvar för att stimulera processen, och mer representativ närvaro av dessa under möten är att önska. Det är viktigt att kommunerna inte ser sig själva som utomstående i frågan. Slutligen har också projektledaren ansvar för att det klart framgår vilket syftet med projektet är, och var gränsen för dennes ansvars- och uppgiftsområde går. I det här projektet förefaller (särskilt) framgångsrika mobiliseringsprojekt att ha förväntningar också på konkreta resultat av de projekt man dragit upp riktlinjer för.

Litteratur och källor

Tryckta

Carlsson Lars (1993), i Alf Ronnby (1995)

Denk, Thomas (2002), *Komparativ metod – förståelse genom jämförelse*, Lund: Studentlitteratur

Putnam, Robert (1993), i Alf Ronnby (1995)

Ronnby, Alf (1995), *Den lokala kraften – Människor i utvecklingsarbete*, Stockholm: Liber utbildning

Rylenius, Björn (u.å), *You Gotta Fight For Your Right...*, Seminarie-PM, Karlstad universitet

Theodorsson, Niklas (2001), i Björn Rylenius (u.å)

Internet

www.folkrorelser.nu/lexikon/m.html, 2005-10-25

Muntliga

Telefonintervjuer med representanter för arbetsgrupper i bygderna Häljeboda, Brattfors, Stavnäs och Nykroppa, perioden 2005-10-17--2005-10-25

Bilaga 1: Frågor till arbetsgrupper inom "Hela Värmland Växer"

Inledningsfråga

Vad krävs i ett första skede för att förmå människor (i en bygd) att mobilisera sig?

Personegenskapsfrågor

1) Vilken ålder är det på deltagarna i arbetsgruppen/arbetsgrupperna? Fyll i antal under respektive ålderskategori:

	-20	21-30	31-50	51-65	65-
Antal	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

2) Hur många kvinnor respektive män finns det i respektive arbetsgrupp?

3) Hur många är nyinflyttade under de senaste 10 åren, och varifrån kommer dessa?

4) Hur ser fördelningen av civilstånd ut bland deltagarna i arbetsgrupperna? Fyll i antal under respektive kategori:

	Ensamstående män	Ensamstående kvinnor	Gifta/samboende par utan småbarn	Småbarns- familjer
Antal	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

5) Hur ser deltagarnas dagssituation ut? Fyll i antal under respektive kategori:

	Anställd	Företagare	Studerande	Arbetslös	Pensionär	Föräldraledig	Annat (ange vad)
Antal	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

Gruppegenskapsfrågor

1) Hur många har tidigare erfarenhet (-er) av att arbeta/organisera grupp/projekt?

2) Finns det en självklar ledare/ledargrupp och hur har denne/denna utsetts?

3) Finns det en tydlig fördelning av uppgifter, och hur har dessa fördelats (delegerats ut, röstats/lottats fram)? Hur ser fördelningen ut fördelat på ålder, kön och bakgrundskunskaper?

4) Hur har man hållit kontakt och förmedlat information inom grupperna?

5) Hur många personer sitter med i fler än en arbetsgrupp? I hur många grupper sitter respektive person?

6) Vilken typ av projekt förs i respektive arbetsgrupp (ex. turism)? Är arbetsgrupperna koncentrerade inom samma tema, eller diversifierade på olika teman?

7) Är projektens framgång beroende av gruppmedlemmarnas egen vilja och kapacitet (interna faktorer, som ex. ork och tid), eller av andras välvilja och/eller kunskande (externa faktorer, som ex. kommuner och länsstyrelsen)?

Kontextuella egenskapsfrågor

1) Vilka föreningar finns i bygden (jakvårdsområdesföreningar, fiskevårdsområdesföreningar, vägföreningar, idrottsföreningar, politiska föreningar, byalag, etc.), och vilken/vilka har flest aktiva medlemmar/utövare?

2) Hur kan umgängeskulturen i bygden beskrivas: åldersöverskridande, könsöverskridande, storfamiljen/släktsammanhållningar, intressegrupperingar, stark bygemenskap (ofta återkommande offentliga sammankomster)?

3) Var dryftas samhällsliga frågor (i hemmen, i politiska föreningar, i byalag), och vem/vilka tar (oftast) initiativ till förändringar i bygden och kontakter utåt?

4) Hos vem/vilka ligger ansvaret för bygdens utveckling?

5) Hur ser utvecklingen i bygden ut (befolkning, service, etc.), och vem/vilka/vad kan anses vara orsak till rådande situation?

Avslutningsfråga

Hur har mobiliseringsprojektet lyckats tycker Du? Vad tror du själv är orsak (-er) till att bygden har eller inte har lyckats så bra med mobiliseringsprojektet?

Tidigare arbetsrapporter

Karlsson, D. (2002) Ack Värmland du sköna! Regionala utvecklingsinsatser inom värmländsk besöksnäring. Karlstads universitet, Institutionen för samhällsvetenskap. Arbetsrapport 2002:10.

Berger, S. Grip, L. & Råbock, I. (2003) Demografiska och infrastrukturella aspekter på sjukhusplaneringen i Värmlands län. Karlstads universitet, Institutionen för samhällsvetenskap. Arbetsrapport 2003:1.

Karlsson, D. (2003) Den förberedde överlever! Omvärldsfaktorer och framtidsutsikter i Hagfors och Munkfors kommuner. Karlstads universitet, Institutionen för samhällsvetenskap. Arbetsrapport 2003:2.

Karlsson, D. (2003) Evenemang i strålkastarljuset! En utvärdering av Uddeholm Swedish Rally 2003. Karlstads universitet, Institutionen för samhällsvetenskap. Arbetsrapport 2003:5.

Hellstrand, S. (2003) Ecological Economic Accounts on the Regional Scale. Outcomes for one rural and one urban region in Sweden 2000. Karlstads universitet, Institutionen för samhällsvetenskap. Arbetsrapport 2003:7

Rudérus, J. (2003) Det började med en idé... En beskrivning av fem innovativa verksamheter i Sunne kommun. Karlstads universitet, Institutionen för samhällsvetenskap. Arbetsrapport 2003:14.

Westlindh, S. (2004) Branäs. En studie om turismanläggningens betydelse. Karlstads universitet, Institutionen för samhällsvetenskap. Arbetsrapport 2004:2.

Jansson, U. (2004) Brytande män? En utvärdering av ett brytprojekt i Hagfors och Munkfors kommuner. Karlstads universitet, Institutionen för samhällsvetenskap. Arbetsrapport 2004:3.

Jerkeby, S. (2004) Processformer. Delutvärdering av forskningsprojektet långtidsfrisk i Värmland. Karlstads universitet, Institutionen för samhällsvetenskap. Arbetsrapport 2004:4.

Rydin, Å. (2004) Karlstadsregionen. Statistiskt underlag inför ett framtida samarbete. Karlstads universitet, Institutionen för samhällsvetenskap. Arbetsrapport, 2004:5.

Hagsmo, L. (2004) Kartläggning av ett gränsregionalt samarbete. En bred beskrivning av dagens kontakter, samarbeten och länkar mellan Värmland och Norge. Karlstads universitet, Institutionen för samhällsvetenskap. Arbetsrapport 2004:14.

Rydin, Å. (2004) Värmland i ett storregionalt sammanhang. En studie av potentiella samarbetspartners vid en framtida regionförstoring. Karlstads universitet, Institutionen för samhällsvetenskap. Arbetsrapport 2004:15.

Skomsøy, G. (2004) Värmland midt mellom Stockholm og Oslo. Er det grunnlag for å utvikle strategiske allianser med områder i Norge for å styrke konkurransekraften til "Indre Skandinavia"? Nordmenns holdninger til værlendinger 100 år etter unionsoppløsningen. Karlstads universitet, Institutionen för samhällsvetenskap. Arbetsrapport 2004:16.

Jerkeby, S. (2004) Kommunikationsformer. Rapportbok från en delutvärdering av utvecklingsprojektet Hållbar hälsa och utveckling i Sunne. Karlstads universitet, Institutionen för samhällsvetenskap. Arbetsrapport 2004:17.

Hedelin, B & Jansson, S. (2004) Psykiatrisjuksköterskans förebyggande arbete inom primärvård. Karlstads universitet, Institutionen för hälsa och vård. Arbetsrapport 2004:1.

Andersson, K. Hagsmo, L. Hofer, A. Rydin, Å och Westlindh, S. (2004) Ransätters hembygdsgård. Bevara och/eller utveckla? Karlstads universitet, Institutionen för samhällsvetenskap. Arbetsrapport 2004:19.

Hagsmo, L. Westlindh, S. (2005) Aktivera brytande handling. En utvärdering av ett brytprojekt på arbetsförmedlingen i Kristinehamn Storfors. Karlstads universitet, Institutionen för samhällsvetenskap. Arbetsrapport 2005:2.

Åkerberg, B. (2005) Bredbandsutbyggnaden. En studie av attityder och förväntningar i Värmland. Karlstads universitet, Institutionen för samhällsvetenskap. Arbetsrapport 2005:3.

Hogdal, J. (2005) Giv jorden vad växten behöver. En utvärdering av Hushållningssällskapet i Värmlands län. Karlstads universitet, Institutionen för samhällsvetenskap. Arbetsrapport 2005:5.

Skomsøy, G. Sundin, A. (2005) Varför inte mer samarbete när möjligheter finns? Kommunal samverkan och näringslivsutveckling mellan Norge och Sverige. Karlstads universitet, Institutionen för samhällsvetenskap. Arbetsrapport 2005:6.

Westlindh, S. Hagsmo, L. (2005) Film i Värmland. En utvärdering av ett regionalt resurscentrum. Karlstads universitet, Institutionen för samhällsvetenskap. Arbetsrapport 2005:7.

Åberg, J-O. (2005) Hur vet vi att det blev bra? Reflektioner kring utvärderingar av Försäkringskassans samverkansprojekt 2004. Karlstads universitet, Institutionen för samhällsvetenskap. Arbetsrapport 2005:9.

de Souza, P. (2005) Omvärldsbevakning och omvärldsanalyser i Värmland – nuläge och framtid. Karlstads universitet, Institutionen för samhällsvetenskap. Arbetsrapport 2005:10.

Engström, L-G. (2005) Arbetslösa sjukskrivna, utvärdering av samverkansprojekt mellan Försäkringskassan och Länsarbetsnämnden i Värmland. Karlstads universitet, Institutionen för samhällsvetenskap. Arbetsrapport 2005:11.

Andersson, K. Hofer, A. (2005) Evenemang med spinn. Karlstads universitet, Institutionen för samhällsvetenskap. Arbetsrapport 2005:13.

Andersson, K. Hofer, A. (2005) Attitydundersökning bland boende i Bengtsfors kommun – En studie rörande kommunal service, trivsel och framtid. Karlstads universitet, Institutionen för samhällsvetenskap. Arbetsrapport 2005:14.

Berglund, C. (2005) ”Ja, vi elsker dette landet...og”. En studie kring norskägda fritidshus i svenska delen av Inre Skandinavien. Karlstads universitet, Institutionen för samhällsvetenskap. Arbetsrapport 2005:15.

Iwarsson, M. (2005) Det Goda Samtalet – om metodutveckling inom fysisk planering och demokrati i en del av Bygga-bo-dialogen. Karlstads universitet, Institutionen för samhällsvetenskap. Arbetsrapport 2005:17.

Rydin, Å. (2005) Validering i Värmland – En utvärdering av en länstäckande valideringsmodell. Karlstads universitet, Institutionen för samhällsvetenskap. Arbetsrapport 2005:21